

СИЛАБУС

навчальної дисципліни АРТТЕРАПІЯ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: 016 Спеціальна освіта. (Логопедія)

Обмеження для вибору: відсутні для всіх спеціальностей

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.): денна форма: 20 - лекції; 28 - практичні; 72 - самостійна робота; заочна форма: 6 - лекції; 6 - практичні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://drive.google.com/drive/folders/InVivWYFjU5M3VWjRFq3Oy996yq3ia91L?usp=sharing>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Каплієнко Анастасія Іванівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: к.п.н., викладач

Кафедра: загальної педагогіки і спеціальної освіти

Робочій e-mail: kaplienko2020@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: середа, 13.30-14.30

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни - вивчення арттерапевтичних технологій і особливостей їх використання в інклюзивній освіті

Мета дисципліни полягає в опануванні здобувачами вищої освіти знаннями про основні тенденції розвитку арттерапії в Україні, оволодінні сучасними арттерапевтичними методиками роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, можливостями їх використання в інклюзивній освіті, набутті необхідних для сучасного фахівця спеціальної освіти компетентностей.

Результати навчання Здобувачі, які опанують змістом навчальної дисципліни «Арттерапія в інклюзивній освіті», зрозуміють:

- поняття «арттерапія», «арттерапевтичні технології», види арттерапії;
- важливість інноваційного та індивідуалізованого підходу а процесі роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

У процесі вивчення курсу здобувачі можуть оволодіти такими вміннями й навичками:

- здійснювати діагностику та корекцію засобами арттерапії, вміти застосовувати різні види арттерапевтичних методик;
- поєднувати у своїй професійній діяльності традиційні та інноваційні підходи при здійсненні корекційної роботи, в т.ч. арттерапевтичні технології;
- створювати розвивально-корекційне середовище, використовуючи засоби та методи арттерапії для навчання дітей з порушеннями мовлення;
- вміти інтерпретувати отримані результати взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами у процесі арттерапії, здійснювати корекційно-реабілітаційну діяльність засобами арттерапії;
- здійснювати оцінювання досягнень розвитку дітей з особливими освітніми потребами;

- вирішувати складні педагогічні ситуації, розуміючи діалектичний зв'язок між традиційним та інноваційним.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Арттерапія: поняття, історія, сфери застосування.

(Визначення та сутність поняття «арттерапія». Арттерапія та артпедагогіка. Історія арттерапії, сфери її застосування. Становлення арттерапії в Україні)

Тема № 2. Арттерапія та інклюзія. (Переваги арттерапії в інклюзії. Ефективність арттерапії в роботі з дітьми з ООП).

Тема № 3. Особливості арттерапевтичного процесу. (Особливості арттерапевтичного процесу. Форми роботи в арттерапії. Організація арттерапевтичного простору).

Тема № 4. Функціональне значення арттерапії. (Функції арттерапії. Концептуальні засади та діагностико-корекційне значення арттерапії в роботі з дітьми з ООП).

Тема № 5. Арттерапія в логопедичній роботі. (Корекційно-розвивальний потенціал арттерапії в роботі логопеда. Функції логопеда в команді психолого-педагогічного супроводу).

Тема № 6. Напрями та види арттерапії. (Види арттерапії. Опис пасивних, активних та інтегративних видів арттерапії. Напрями арттерапії: загальний огляд).

Тема № 7. Діагностичний потенціал арттерапії. (Науково-методологічне підґрунтя діагностичної методики дослідження мовлення у дітей засобами арттерапії. Критерії, показники та рівні стану сформованості усного мовлення. Діагностичні завдання та методика проведення обстеження усного мовлення засобами арттерапії (за З.Ленів)).

Тема № 8. Бібліотерапія, казкотерапія в логопедичній роботі. (Бібліотерапія як терапія читанням книжок. Казкотерапія, сторітеллінг у процесі навчання і розвитку комунікації, мовлення, складової структури слова).

Тема № 9. Музикотерапія в логопедичній роботі. (Лікувальний вплив музики. Розвиток дихання, голосу, мовлення за допомогою вокалотерапії).

Тема № 10. Драматерапія, танцювально-рухова терапія, пісочна терапія. (Драматерапія в роботі логопеда. Лялькотерапія. Історія зародження танцювально-рухової терапії. Зв'язок тіла з рухом. Тілесно-орієнтована терапія. Основні поняття та особливості використання тілесно-орієнтованої терапії).

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять. Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських/практичних заняттях. Студенти мають бути оцінені не менше ніж з 70% практичних занять (у випадку, якщо студент не був оцінений на занятті, він має право виконати індивідуальне завдання). Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському/практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використовував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність Здобувачі вищої освіти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи чи іспиту є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту. Навчальна дисципліна не передбачає використання здобувачами генеративних моделей штучного інтелекту. Генерація тексту для виконання індивідуальних занять або підготовки до практичних занять буде кваліфікуватися як порушення академічної доброчесності.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю Модульна контрольна робота проводиться у формі тестових завдань, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ курсу, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки логопедичних занять.

Форма підсумкового контролю Залік.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Підготовка дидактичного матеріалу	5
Конспект першоджерел	5
Підготовка реферату	10

Критеріями оцінювання *дидактичного матеріалу (вправ тощо)* є вміння студента доцільно добирати дидактичний матеріал відповідно до поставленої мети.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи (дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1
2.	Складання плану реферату	1
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз	3

	сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1
Разом		10

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи Модульна контрольна робота складається з 30 тестових питань. За кожен вірну відповідь – 1 бал. Тож модульна контрольна робота оцінюється від «0» до «30».

**Таблиця переведення балів
за виконання модульної контрольної роботи**

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	
27-30	5	відмінно
23-26	4	добре
16-22	3	задовільно
0-15	2	незадовільно

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Faltová, B., & Mojžíšová, A. (2023). The use of art therapy interventions in schools to support schoolchildren in their health and well-being. *Med. perspekt.*, 28(4), 173-180. <https://journals.urau.ua/index.php/2307-0404/article/view/294223>

2. Арнаутова Л., Тарасенко Л. Сучасні корекційні технології в роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки.* № 65. 2019. С. 16-20. http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=Nvmdup_2019_2_4

3. Арт-терапія в роботі психолога: інноваційні підходи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м. Кропивницький, 20–27 квітня 2021 року. Кропивницький : КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2021. 150 с. <http://www.ppko-koippo.edukit.kr.ua/Files/downloads/%D0%97%D0%B1.%20%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80.%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84.%20%D0%B0%D1%80%D1%82-%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F%202021.pdf>

4. Брикова О.С., Бугера Ю. Ю. Застосування арттерапевтичних технік в роботі з батьками дітей з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти.* 2021. Вип.17. <https://aqce.com.ua/vipusk-n17-2021/brikova-os-bugera-ju-ju-zastosuvannja-artterapevtichnih-tehnik-v-roboti-z-batkami-ditej.html>

5. Бугера Ю.Ю., Дідик Н.М. Арттерапевтичні методи у роботі корекційного педагога. *Актуальні питання колекційної освіти.* Вип. 16 (Т.2.). 2020. Режим доступу : <https://aqce.com.ua/vipusk-n16-tom-22020/bugera-juju-didik-nm-artterapevtichni-metodi-u-roboti-korekcijnogo-pedagoga.html>

6. Василюк А., Бондар Ю., Хіля А. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навч.-метод. посіб. Вінниця. 2020. 168 с. <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/6348/1/Vasilyuk%20A.V.%2C%20Bondar%20Y.V.%2C%20Hilya%20A.V..pdf>
7. Гноєвська, О. Є., & Кузьменко, І. П. (2021). Нетрадиційні методи та підходи у вихованні дітей з порушеннями мовлення. *Науковий часопис. Корекційна педагогіка*, (41), 20-26. <https://sj.udu.edu.ua/index.php/kpsp/article/view/1203/983>
8. Діомідова Н.Ю., Марєєва Т.В., Мінько Н.П. Практичні засади застосування арттерапії та артпедагогіки як методів інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 39. 2021. URL : <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/39/30.pdf>
9. Іщук В., Линник Л., Торбенко О., Кольоротерапія. Технологія застосування кольору у реабілітації та оздоровленні дітей з особливими потребами. *Дефектолог*. 2018. №2. 20–22 с.
10. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Основи лялькотерапії. Практикум для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта», для вихователів закладів дошкільної освіти, вчителів початкових класів, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти. Харків, 2022. 36 с. <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/18e89a5b-b157-492d-a86c-07e8489303fe/content>
11. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с. Режим доступу : <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/%D0%90%D1%80%D1%82%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BF%D1%96%D1%8F-19-10-20.pdf>
12. Кириченко Т.В. Психокорекція деструктивних проявів мовлення засобами арттерапії. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 54. 2023 <http://habitus.od.ua/journals/2023/54-2023/23.pdf>
13. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2018. 288 с.
14. Ленів З. Діагностика усного мовлення старших дошкільників засобами арт-терапії: навч.-методич. посіб. 2022. 64 с.
15. Літовченко О. В. Заїкання у дітей: профілактика і корекція: навчальний посібник. Одеса : Видавництво ТОВ Лерадрук. 2021. 248 с. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11212/1/Litovchenko%20Olga%20Vasylivna%202021.pdf>
16. Логопедично-реабілітаційний супровід дітей із порушеннями психофізичного розвитку : монографія / за ред. А. І. Кравченка. Суми : ФОП Цьома С.П. 2021. 288 с.
17. Новак О.М. Потенціал інноваційних технологій в інклюзивній освіті дітей старшого дошкільного віку. *Інноваційна педагогіка*. Т.2. Вип. 31. 2021. С. 101-104. URL : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/31/part_2/21.pdf
18. Серєда І.В., Збишко Є.А. Використання технології арт-терапії в корекційно-виховній роботі. *Інноваційна педагогіка*. Т.1. Вип. 10. 2019. С. 63-66 Режим доступу : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/10/part_1/14.pdf
19. Султанова М. Казкотерапія у логопедичній роботі з розвитку зв'язного мовлення дітей із загальним недорозвиненням мовлення старшого дошкільного віку. *Освіта і наука*. 2021. URL : <https://e-journals.npu.edu.ua/index.php/on/article/view/824>
20. Федій О.А. Лялькотерапія у професійній діяльності педагога. *Постметодика*. 2019. № 1 (85). С. 46–50.

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки і спеціальної освіти (протокол №9 від 09.02. 2024 р.)